

Lo somni

Bernat Metge

Lo somni

(I,i,1) Poch temps ha passat que, stant en la presó, no per demèrits que mos perseguidós e envejosos sabessen contra mi, segons que despuys clarament a lur vergonya s'és demostrat, mas per sola iniquitat que m'havien, o per ventura per alcun sacret juý de Déu, un divendres entorn mige nit, studiant en la cambra on jo havia acostumat star, la qual és testimoni de les mies cogitacions, me vench fort gran desig de dormir. E, levant-me en peus, passejé un poch per la dita cambra; mas, soptat de molta son, covench-me gitar sobre'l lit e soptosament, sens despullar, adormí'm, no pas en la forma acostumada, mas en aquella que malalts o famejants solen dormir.

(I,i,2) E, stant axí, a mi apparech, a mon viyares, un hom de miya statura ab reverent cara, vestit de vellut pelós carmesí sembrat de coronas dobles d'aur, ab un barret vermell en lo cap. E acompenyaven-lo dos hòmens de gran statura, la un dels quals era jove fort bell e tenia una rota entre les mans; l'altre era molt vell, ab longa barba e sens ulls, lo qual tenie un gran bastó en la mà. E entorn los dessús dits havie molts falcons, astors e cans de diversa natura qui cridaven e udulaven fort legement.

(I,i,3) E quant haguí bé remirat, specialment lo dessús dit hom de miya statura, a mi fo viyares que veés lo rey en Johan d'Aragó, de gloriosa memòria, qui poch temps havie que era passat d'esta vida, al qual jo longament havia servit.

(I,ii,4) E, dubtant qui era, spaordí'm terriblament; ladonchs ell me dix:

-Lunya tota paor de tu, car jo só aquell que penses.

Quant jo l'hoý parlar, coneguí'l tantost; puys tremolant diguí:

-O senyor, com sots vós aquí? E no morís l'altre dia?.

-No morí -dix ell-, mas lexé la carn a la sua mare e retí l'esperit a Déu, qui-l me havie donat.

-Com l'esperit? -diguei jo-. No puix creure que l'esperit, si res és, puxa tenir altre camí sinó aquell que la carn té.

-E donchs, que entens -dix ell-, que sia jo? No saps que l'altre dia passé de la vida corporal en què era?.

-Hoït ho he dir -responguí jo-, mas ara no ho crech, car si fóssets mort no fórets aquí. E entén que sots viu, mas la gent, o per tal com ho volrie, car tots temps se alegre de novitats e specialment de novella senyoria, o per alcuna barataria que vol fer, ha mes en fama que sots mort.

-La fama -dix ell-, es vera, que jo he pagat lo deute a natura, e lo meu esperit és aquest que parle ab tu.

-Vós, senyor, me poretis dir què us plaurà, mas, parlant ab vostra reverència, jo no creuré que siats mort, car hòmens morts no parlen.

-Ver és -dix ell-, que·ls morts no parlen, mas l'esperit no mor e, per consegut, no li és impossible parlar.

-No m'appar -diguí jo-, que l'esperit sie res après la mort, car moltes vegades he vist morir hòmens e bèsties e oçells, e no veÿa que sperit ne altre cosa lurs isqués del cors, per la qual jo pogués conèxer que carn e sperit fossen dues coses distinctes e separades. Mas tostemps he creegut que ço que hom diu sperit, o ànima, no fos àls sinó la sanch, o la calor natural que és en lo cors que, per la discrepància de les sues .IIII. humors, mor, axí com fa lo foch per lo vent que·l gita de son loch o quant és corruput lo subject en què és, qui s'apaga e d'aquí avant no·l veu hom.